

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJĄ, LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJĄ, UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2023-11-07 Nr. 4D-2023/2-829/4D-2023/1-845

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės 2023 m. rugpjūčio 11 d. gavo X (toliau citatose ir tekste – Pareiškėjas) skundą dėl Ukmergės rajono savivaldybės administracijos (toliau citatose ir tekste – Savivaldybė), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau citatose ir tekste – Teisingumo ministerija), Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau citatose ir tekste – Aplinkos ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo) nepateikiant Pareiškėjui „išsamaus atsakymo su įvardintomis teisės aktų nuostatomis“ daugiabučių kiemų žemės priežiūros gyventojų lėšomis klausimais.

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

„Būdamas daugiabučio gyventoju suabejojau namo kiemo priežiūros darbų apmokėjimo teisėtumu. Mes – namo gyventojai, norėdami gyventi tvarkingai, priversti apmokėti namui nepriskirtos kiemo valstybinės žemės priežiūrą. Tokia Savivaldybėje nusistovėjusi tvarka. Tačiau Vilniuje valstybinė daugiabučių kiemų žemė prižiūrima savivaldybės lėšomis“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

„Kadangi įstatymai visoms savivaldybėms tie patys ir kiemų žemė daugumoje valstybinė, suabejojau mūsų savivaldybėje nusistovėjusios tvarkos, kad daugiabučių kiemų priežiūra būtų vykdoma iš gyventojų kišenės, teisėtumu.

Norėdamas išsklaidyti abejones, kreipiausi konsultaciją į įvairias įstaigas (Savivaldybės teisės konsultantę, Teisingumo ministeriją ir pan.), bet išsamaus atsakymo su įvardintomis teisės aktų nuostatomis taip ir negavau. Toks įspūdis, kad mano klausimas atidžiai nebuvo perskaitytas, nes atsakymuose rašoma ne apie lėšas tvarkymui, bet apie tvarkos palaikymą aplamai (?).“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo „išnagrinėti klausimo administravimo eigą ir nustatyti pažeidimus ir kaltininkus, jeigu tokie buvo.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Iš kartu su skundu pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. prašyme Savivaldybei „Dėl pirminės teisinės pagalbos“ (toliau citatose ir tekste – 2023 m. gegužės 18 d. Prašymas) nurodyta:

„Situacijos aprašymas.

Mūsų daugiabutis namas <...> [toliau citatose ir tekste – Namas], kaip ir daugelis daugiabučių namų Ukmergėje, stovi ant valstybinės žemės. Namo žemės sklypas nėra suformuotas bei nustatyta tvarka neįregistruotas. Prie Namo, valstybinėje žemėje įrengti: privažiavimas prie

laiptinių, šaligatvis ir mašinų stovėjimo aikštelės (Namo kiemas). Šie nekilnojamojo turto objektai taip pat nėra įregistruoti, nors jų užsakovais buvo Savivaldybė. Už visų šių nekilnojamojo turto objektų priežiūrą moka daugiabučių namų būtų savininkai.

Mus pasiekė informacija, kad Vilniuje daugiabučių kiemų priežiūrai kiemsargius samdo savivaldybė.

Klausimas.

Prašau konsultuoti nurodant teisės aktus ir jų punktus, kuriais remiantis mūsų rajone reikalaujama iš daugiabučių gyventojų susimokėti už kiemo priežiūrą, t. y. išsklaidyti mūsų abejones dėl minėtų mokėjimų teisėtumo.“

4.2. Savivaldybės 2023 m. gegužės 23 d. atsakyme į 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą (registracijos Nr. (6.23E) 18-2625); toliau citatose ir tekste – 2023 m. gegužės 23 d. Atsakymas) nurodyta:

„Atsakydami į Jūsų paklausimą, informuojame, kad butų ir kitų patalpų savininkai yra atsakingi už bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų naudojamo ir (ar) valdomo žemės sklypo priežiūrą.

Daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų administratorius UAB „A“ žemės sklypo priežiūros paslaugas teikia tik tais atvejais, jei butų ir kitų patalpų savininkai pageidauja tokias paslaugas gauti ir sudarius sutartį. Mokėjimas už žemės sklypo priežiūrą apskaičiuojamas pagal šios paslaugos pirkimo sutartyje nustatytas sąlygas (paslaugos kainą, tarifą ir kt.).“

4.3. Pareiškėjo 2023 m. birželio 6 d. prašyme Teisingumo ministerijai (toliau citatose ir tekste – 2023 m. birželio 6 d. Prašymas), be kita ko, nurodyta:

„Klausimas konsultacijai.

Prašau išsamiai išaiškinti kokie Lietuvoje galiojantieji teisės aktai numato skirtingose šalies savivaldybėse skirtingas daugiabučių namų kiemų priežiūros ir kiemų priežiūros apmokėjimo tvarkas, kai kiemo teritorijos žemė ir ten esantieji objektai neįregistruoti ir neturi įvardinto savininko (savininkas – valstybė arba savivaldybė?).

Šiuo klausimu dėl konsultacijos buvo kreiptasi į Savivaldybės Pirminės teisinės pagalbos specialistę, tačiau išsamaus atsakymo, kaip to reikalaujama Viešojo administravimo įstatymo [toliau citatose ir tekste – VAI] 3-io straipsnio 5-oje dalyje, gauti nepavyko.“

4.4. Teisingumo ministerijos 2023 m. birželio 7 d. rašte Nr. (1.23 Mr) 7R-2352 (atsakymas į 2023 m. birželio 6 d. Prašymą; toliau citatose ir tekste – 2023 m. birželio 7 d. Atsakymas) pažymėta:

„Teisingumo ministerijoje gautas Jūsų kreipimasis, kuriame keliami daugiabučių namų kiemų priežiūros klausimai.

Lietuvos Respublikos galiojantys įstatymai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai ir Teisingumo ministerijos nuostatai [Teisingumo ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-09 nutarimu Nr. 851 „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų patvirtinimo“], Teisingumo ministerijai nesuteikia kompetencijos nagrinėti ir priimti sprendimų tais klausimais, kurių nagrinėjimas ir sprendimų priėmimas priklauso kitų subjektų / institucijų diskrecijai. Teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo institucijos, veiksmų laisvė yra saistoma Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, įstatymuose, kituose teisės aktuose apibrėžta kompetencija. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje konstatuota, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios ir kitos valstybės institucijos bei pareigūnai turi veikti remiantis teise ir paklusdamos teisei, tai yra veikti tik tokiose ribose, kokios įtvirtintos teisės aktais; pavedimus galima duoti tik pavaldžiam subjektui valstybės valdymo srityje ir taip pat tik tokiu atveju, jei tai nustatyta teisės aktais [Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11 nutarimas byloje Nr. 3/99-5/99; 2000-02-23 nutarimas byloje Nr. 21/98-6/99; 2003-01-24 nutarimas byloje Nr. 20/01].

Šiuo atveju, 2023 m. birželio 6 d. Prašyme keliami daugiabučių namų kiemų priežiūros klausimai yra susiję su gyvenamųjų pastatų (šiuo atveju daugiabučio) valdymu. Tačiau minėti klausimai nepatenka į Teisingumo ministerijos kompetencijos sritį, kadangi formuoti valstybės

politiką teritorijų planavimo ir priežiūros, teritorinės sanglaudos, urbanistikos ir architektūros, statybos ir jos priežiūros, gyvenamųjų pastatų valdymo, priežiūros ir atnaujinimo (modernizavimo) srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šios politikos įgyvendinimą yra pavesta Aplinkos ministerijai [Aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-09-22 nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.3 papunktis]. Dėl to, kas išdėstyta, Jūsų kreipimasis pagal kompetenciją persiunčiamas Aplinkos ministerijai.“

4.5. Savivaldybės 2023 m. liepos 21 d. rašte Nr. (3.9E) 18-3671 (atsakymas į Aplinkos ministerijos persiūtą Pareiškėjo 2023 m. birželio 19 d. prašymą; toliau citatose ir tekste – 2023 m. liepos 21 d. Atsakymas) nurodyta:

„Aplinkos ministerija 2023 m. birželio 7 d. persiuntė Jūsų kreipimąsi „Dėl konsultacijos“ (Nr. (1,23 Mr) 7R-2352; užregistruota DVS 2023-06-19 Nr. 17-4606), kuriuo prašote išnagrinėti daugiabučių namų kiemų priežiūros klausimą.

Informuojame, kad vadovaujantis VAĮ 11 straipsnio 3 dalies 3 punktu, kuris teigia, kad prašymas ar skundas gali būti nenagrinėjamas, jeigu paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesniojo atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą, Jūsų pateiktas kreipimasis pakartotinai nagrinėjamas nebus.

Pažymėtina, kad dėl to paties klausimo kreipėtės į rajoninę spaudą, kurioje UAB „A“ direktorius pateikė išsamų paaiškinimą apie teritoriją, esančią prie daugiabučių namų Ukmergės rajone, priežiūrą. Atkreipiame dėmesį, kad daugiabučio namo teritorijos priežiūros paslauga teikiama tik tuomet, kai yra gautas daugumos namo gyventojų sutikimas. [...]“

5. Seimo kontrolierės, atsižvelgusios į pirmiau nurodytas aplinkybes, kreipėsi į institucijas ir prašė suteikti informaciją:

5.1. Teisingumo ministerijos – pateikti motyvuotus paaiškinimus, kodėl 2023 m. birželio 7 d. Atsakymo teiginys „Jūsų kreipimasis pagal kompetenciją persiunčiamas Aplinkos ministerijai“ nėra motyvuotas teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančiomis asmenų prašymų persiuntimo kitai viešojo administravimo institucijai tvarką; informuoti, kokių veiksmų Teisingumo ministerija ketina imtis, kad ateityje atsakymai asmenims dėl jų prašymo, skundo persiuntimo būtų pakankamai motyvuoti, nurodant ir VAĮ nuostatas, ir kt.

5.2. Aplinkos ministerijos – pateikti motyvuotus paaiškinimus, dėl kokių priežasčių Pareiškėjo 2023 m. birželio 19 d. prašymas buvo persiūstas Savivaldybei, kai Pareiškėjas galimai kreipėsi dėl bendros situacijos daugiabučių namų kiemų priežiūros apmokėjimo klausimais teisinio reglamentavimo, prašė paaiškinimo dėl galimai skirtingo šios veiklos apmokestinimo skirtingose savivaldybėse ir pan.; ar 2023 m. liepos 21 d. Atsakyme yra nurodytos VAĮ nuostatos, reglamentuojančios asmenų prašymų, skundų persiuntimo kitai viešojo administravimo institucijai tvarką, jeigu ne – nurodyti priežastis; pateikti Seimo kontrolierei Pareiškėjo 2023 m. birželio 19 d. prašymą, 2023 m. liepos 21 d. Atsakymą bei kt.

5.3. Savivaldybės – pateikti motyvuotus paaiškinimus, kodėl 2023 m. gegužės 23 d. Atsakyme nėra atsakymo į Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą, t. y. nėra nurodyti teisės aktai ir jų punktai, „kuriais remiantis mūsų rajone reikalaujama iš daugiabučių gyventojų susimokėti už kiemo priežiūrą, t. y. išsklaidyti mūsų abejones dėl minėtų mokėjimų teisėtumo“; ar Savivaldybė, gavusi Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą, patikrino konkrečias Namų kiemo priežiūros apmokestinimo aplinkybes, jeigu taip – pateikti tai patvirtinančius dokumentus, jeigu ne – nurodyti priežastis; dėl kokių priežasčių, teisės aktų reikalavimų Savivaldybė Pareiškėjui 2023 m. gegužės 23 d. Atsakyme nepateikė paaiškinimų, kodėl Savivaldybė neapmoka daugiabučių namų kiemų priežiūros paslaugų; ar, Savivaldybės nuomone, 2023 m. gegužės 23 d. Atsakymas atitinka VAĮ išsamumo principo reikalavimus, ar jis yra motyvuotas faktinėmis aplinkybėmis ir teisės aktų nuostatomis; kodėl 2023 m. liepos 21 d. Atsakyme nenurodytas Savivaldybės teiginio „daugiabučio namo teritorijos priežiūros paslauga teikiama tik tuomet, kai yra gautas daugumos namo gyventojų

sutikimas“ teisinis pagrindas; atsižvelgus į pirmiau iškeltus klausimus, tinkamai išnagrinėti Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą, pateikti jam išsamumo principo reikalavimus atitinkantį Savivaldybės atsakymą (Seimo kontrolierei – atsakymo kopiją) bei kt.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

6. Iš Teisingumo ministerijos Seimo kontrolierei pateiktos informacijos, paaiškinimų, dokumentų nustatyta:

„Teisingumo ministerija, susipažinusi su gautu Seimo kontrolieriaus raštu, o taip pat vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsniu, nustatančiu Seimo kontrolieriaus teises bei 20 straipsniu, reglamentuojančiu Seimo kontrolierių reikalavimų privalomumą, informuoja, kad asmenų prašymai ir skundai Teisingumo ministerijoje nagrinėjami vadovaujantis VAĮ ir Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 [toliau citatose ir tekste – Prašymų nagrinėjimo taisyklės]. VAĮ 11 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Prašymų nagrinėjimo taisyklių 36 punktas reglamentuoja, kad jei priimant ar priėmus asmens prašymą ar skundą, adresuotą vienai institucijai, paaiškėja, kad prašyme ar skunde nurodyti klausimai yra priskirtini ir kitų institucijų kompetencijai, prašymą ar skundą gavusi institucija ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos persiunčia jo kopiją kitoms institucijoms nagrinėti pagal jų kompetenciją.

Nagrinėjamu atveju, rengiant Teisingumo ministerijos 2023 m. birželio 7 d. Atsakymą, buvo nustatyta, kad Pareiškėjas savo kreipimesi kėlė daugiabučių namų kiemų priežiūros klausimus. Tačiau, kaip buvo nurodyta ir minėtame Teisingumo ministerijos rašte, pastarieji klausimai nėra priskirti Teisingumo ministerijos [Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 851] ir teisingumo ministro valdymo sritims [Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ 1.10 papunktis]. Įvertinus nurodytas aplinkybes, buvo nustatytas konkretus viešojo administravimo subjektas, kurio kompetencijai priskirtas valstybės politikos formavimas gyvenamųjų pastatų valdymo, priežiūros ir atnaujinimo (modernizavimo) srityse, bei kuriam, vadovaujantis minėto VAĮ 11 straipsnio 4 dalimi, pagal kompetenciją ir buvo persiustas pareiškėjo Pareiškėjo kreipimasis, šiuo atveju – Aplinkos ministerijai.“

7. Iš Aplinkos ministerijos Seimo kontrolierei pateiktos informacijos, paaiškinimų, dokumentų nustatyta:

7.1. Aplinkos ministerija pažymėjo, kad „pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 20 ir 29 punktus išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija: „sprendimų dėl savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo patikėjimo teise priėmimas; kainų ir tarifų už savivaldybės valdomų įmonių, biudžetinių ir viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) teikiamas atlygintinas viešąsias paslaugas [...] nustatymas [...]“.

Paminėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso [toliau citatose ir tekste – CK] nuostatas, reglamentuojančias butų ir kitų patalpų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės teisę ir jos įgyvendinimą, „butų ir kitų patalpų savininkams bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso namo bendro naudojimo patalpos, pagrindinės namo konstrukcijos, bendrojo naudojimo mechaninė, elektros, sanitarinė–techninė ir kitokia įranga“ [CK 4.82 str. 1 dalis] „Butų ir kitų patalpų savininkai (naudotojai) *bendrojo naudojimo objektus* privalo valdyti, tinkamai prižiūrėti, remontuoti ar kitaip tvarkyti. Daugiabučio namo *bendrojo naudojimo objektams* valdyti butų ir kitų

patalpų savininkai steigia butų ir kitų patalpų savininkų bendriją arba sudaro jungtinės veiklos sutartį, arba šio kodekso 4.84 straipsnyje nustatyta tvarka pasirenka *bendrojo naudojimo objektų administratorių* (toliau – administratorius) [...]“ [CK 4.83 str. 3 dalis]. „administratorius administruoja bendrojo naudojimo objektus pagal Vyriausybės patvirtintus nuostatus“ [CK 4.84 str. 8 dalis].

Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administravimo nuostatų (toliau – Administravimo nuostatai), patvirtintų Vyriausybės [Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 603], be kita ko, 3 punkte nustatyta, kad „pagrindinis administratoriaus uždavinys – administruoti namo *bendrojo naudojimo objektus* – užtikrinti jų priežiūrą pagal teisės aktų nustatytus privalomuosius statinių naudojimo ir priežiūros reikalavimus (toliau – privalomieji reikalavimai), įgyvendinti namo butų ir kitų patalpų savininkų (toliau – patalpų savininkai) su bendrąja nuosavybe susijusius sprendimus ir pavedimus, priimtus CK 4.85 straipsnyje nustatyta tvarka, jiems atstovaujant“.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijų įstatyme (toliau – Bendrijų įstatymas) įtvirtintos sąvokos:

bendrojo naudojimo objektų aprašas – pagal *Vyriausybės įgaliotos institucijos patvirtintą tipinę formą* parengtas dokumentas, kuriame nurodoma daugiabučio gyvenamojo namo ar kitos paskirties pastato (pastatų) bendrojo naudojimo objekto rūšis, paskirtis, požymiai, buvimo vieta, su objektu susiję butų ir kitų patalpų (pastatų) savininkai ir kiti objektą charakterizuojantys duomenys [Bendrijų įstatymo 2 straipsnio 3 dalis];

pastato bendrojo naudojimo objektai: [...] 5) bendrojo naudojimo žemės sklypas – bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų naudojamas ir (ar) valdomas žemės sklypas” [Bendrijų įstatymo 2 straipsnio 15 dalis].

Daugiabučio gyvenamojo namo ar kitos paskirties pastato (pastatų) bendrojo naudojimo objektų aprašo tipinė (pavyzdinė) forma patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu [Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010-11-02 įsakymas Nr. D1-895]. Pagal šios formos reikalavimus rengiant objektų aprašą ir nurodant pastato rodiklius, be kita ko, nurodomas įstatymų nustatyta tvarka pastato butų, patalpų savininkų naudojamo ar valdomo žemės sklypo ar jo dalies plotas, įregistravimo data, unikalus numeris, kadastrinis numeris.

Minėtos Bendrijų įstatymo nuostatos atitinkamai perkeltos į Administravimo nuostatus, kuriuose nustatyta, kad vykdydamas pagrindinį uždavinį, administratorius, be kitų, atlieka šias funkcijas:

– sudaro ir tvarko namo bendrojo naudojimo objektų aprašą (toliau – objektų aprašas). [...] – vadovaudamasis teisės aktais, reglamentuojančiais [...] žemės sklypų priežiūrą, organizuoja [...] bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais patalpų savininkų naudojamo ir (ar) valdomo žemės sklypo (toliau – žemės sklypas) priežiūrą [Administravimo nuostatų 4.3 p.]

Pagal tai, kas išvardinta, administratorius administruoja namo bendrojo naudojimo objektus, objektų apraše, be kitų bendrojo naudojimo objektų, nurodo žemės sklypą, kuris bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais naudojamas ir (ar) valdomas patalpų savininkų.

Administravimo nuostatų 9 punkte nustatyta: Mokėjimą už žemės sklypo priežiūrą administratorius apskaičiuoja proporcingai patalpų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės teise turimai žemės sklypo daliai; jeigu žemės sklypas namui ar keliems namams priskirtas kitais pagrindais, – proporcingai namo ar kelių namų patalpų savininkų bendrosios dalinės nuosavybės daliai. Mokėjimas apskaičiuojamas pagal šios paslaugos pirkimo sutartyje nustatytą paslaugos kainą ir tarifą; jeigu paslaugą teikia administratorius, – pagal patalpų savininkų sprendimu patvirtintą šios paslaugos sąmatą ir tarifą. Administratoriaus veiklos, susijusios su Administravimo nuostatuose nurodytų funkcijų ir pareigų atlikimu, priežiūrą ir kontrolę atlieka savivaldybė, kaip nustatyta Administravimo nuostatų 21 punkte.

Paminėtina, kad pagal CK 4.83 straipsnio 3 dalies, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 42 punkto, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. liepos 24 d. įsakymu Nr. D1-612 patvirtintų Butų ir kitų patalpų savininkų bendrijų valdymo organų, jungtinės veiklos sutartimi įgaliotų asmenų ir savivaldybės vykdomosios institucijos paskirtų bendrojo naudojimo objektų administratorių veiklos, susijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų jiems priskirtų funkcijų vykdymu, priežiūros ir kontrolės pavyzdinių taisyklių nuostatas savivaldybei nustatyta funkcija vykdyti valdytojo veiklos priežiūrą ir kontrolę.

Pareiškėjo 2023 m. birželio 6 d. Prašyme „Dėl konsultacijos“, kurį Teisingumo ministerija persiuntė Aplinkos ministerijai 2023-06-07 raštu Nr. (1.23 Mr) 7R-2352 „Dėl kreipimosi persiuntimo“, aprašyta konkreti situacija Ukmergėje, kai daugiabutis stovi ant valstybinės žemės, Namo žemės sklypas nesuformuotas ir neįregistruotas Nekilnojamojo turto registre ir t. t., todėl, teikiant atsakymą Pareiškėjui, jo prašymas dėl konkrečios situacijos buvo persiustas Savivaldybei.“

7.2. „Aplinkos ministerijos 2023-06-14 rašte Nr. D8(E)-3683 „Dėl X kreipimosi persiuntimo“ [toliau citatose ir tekste – 2023 m. birželio 14 d. Atsakymas] remiantis teisės aktų nuostatomis pateikta bendra informacija dėl bendrojo naudojimo objektų naudojimo (priežiūros), o atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėjo kreipimasis yra dėl situacijos susiklosčiusios Savivaldybėje, jis persiustas pagal kompetenciją, nurodant teisinį pagrindą: *Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta bei vadovaudamiesi VAĮ 11 str. 4 d. persiunčiame kreipimąsi nagrinėti Savivaldybei.*“

2023 m. birželio 14 d. Atsakyme nurodyta:

„Aplinkos ministerijoje gautas Pareiškėjo kreipimasis dėl daugiabučių namų kiemų priežiūros, kurį 2023 m. birželio 7 d. persiuntė Teisingumo ministerija (toliau – kreipimasis). [...].

Daugiabučių namų butų ir kitų patalpų savininkų (toliau – savininkai) bendrosios dalinės nuosavybės valdymą, priežiūrą, išlaikymą reglamentuoja CK, kuriame nustatyta, kad savininkams bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso namo bendrojo naudojimo patalpos, pagrindinės namo konstrukcijos, bendrojo naudojimo mechaninė, elektros, sanitarinė-techninė ir kitokia įranga. [...] savininkai privalo proporcingai savo daliai apmokėti išlaidas namui (statiniui) išlaikyti ir išsaugoti, įstatymuose nustatyta tvarka mokėti mokesčius, rinkliavas, kitas įmokas. Pagal CK 4.82 straipsnio 7 dalį savininkui priklausanti bendrosios dalinės nuosavybės dalis yra lygi jam nuosavybės teise priklausančių patalpų naudingojo ploto ir gyvenamojo namo naudingojo ploto santykiui. Savininkai (naudotojai) bendrojo naudojimo objektus privalo valdyti, tinkamai prižiūrėti, remontuoti ar kitaip tvarkyti. Daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektams valdyti savininkai steigia butų ir kitų patalpų savininkų bendriją arba sudaro jungtinės veiklos sutartį, arba šio kodekso 4.84 straipsnyje nustatyta tvarka pasirenka bendrojo naudojimo objektų administratorių (toliau – administratorius)“. Bendrijų įstatymo 2 straipsnio 15 dalyje apibrėžta, kokie objektai priskirtini pastato bendrojo naudojimo objektams. Kad žemės sklypas būtų laikomas bendrojo naudojimo objektu, jis turi būti bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais naudojamas ir (ar) valdomas daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų.

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnio 19 dalį teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas – yra savarankiškoji savivaldybės funkcija. Įstatymo 55 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad savivaldybė administruoja ir užtikrina viešųjų paslaugų teikimą gyventojams, nustatydamą šių paslaugų teikimo būdą, taisykles ir režimą, steigdamą biudžetines ir viešąsias įstaigas, savivaldybės įmones, akcines bendroves, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parinkdamą viešųjų paslaugų teikėjus ir įgyvendindamą viešųjų paslaugų teikimo priežiūrą ir kontrolę. Įstatymo 7 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo patikėjimo teise yra valstybinė (valstybės perduota savivaldybėms) funkcija. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 40 straipsnio 3 dalies nuostatomis, teisę inicijuoti žemės sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų rengimą turi valstybinės žemės patikėtiniai, statinių, prie kurių formuojami žemės sklypai, savininkai, pastatų bendrojo naudojimo objektų valdytojai, privačios žemės savininkai arba valstybinės žemės naudotojai, valstybės ar savivaldybių institucijos ir kiti asmenys, pageidaujantys ir turintys teisę įsigyti nuosavybėn ar nuomoti valstybinės žemės sklypus ne aukciono tvarka arba

juos valdyti patikėjimo teise.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta bei vadovaudamiesi VAĮ 11 str. 4 d. persiunčiame kreipimąsi nagrinėti Savivaldybei. [...].“

8. Iš Savivaldybės Seimo kontrolierei pateiktos informacijos, paaiškinimų, dokumentų nustatyta:

8.1. Savivaldybėje gautas Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymas „(registracijos Nr. 40-M-525), panaudojant dokumentų valdymo sistemą (toliau – DVS), buvo nukreiptas vykdyti pirminę valstybės garantuojamą teisinę pagalbą Savivaldybėje teikiančiai Teisės ir personalo skyriaus vyriausiajai specialistei J. M.

Pažymėtina, kad pirminė teisinė pagalba teikiama vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymu (toliau – Įstatymas). Pirminė valstybės garantuojama teisinė pagalba – Įstatymo nustatyta tvarka teikiama teisinė informacija, teisinės konsultacijos ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų rengimas. Įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad pirminė teisinė pagalba turi būti suteikta iš karto, kai asmuo kreipiasi į savivaldybės vykdomąją instituciją. Jeigu nėra galimybės iš karto suteikti pirminę teisinę pagalbą, pareiškėjui pranešama apie priėmimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 darbo dienos nuo kreipimosi dienos.

Pirminę teisinę pagalbą teikusi vyriausioji specialistė J. M. paaiškino, kad gavusi Prašymą nustatė, jog pareiškėjas kreipiasi dėl savo teisių ir teisėtų interesų gynimo, kadangi asmuo gyvena daugiabučiame name ir kelia mokamos įmokos už teritorijos priežiūrą teisėtumo klausimą. Dėl situacijos faktinių aplinkybių išsiaiškinimo specialistė žodžiu kreipėsi į savivaldybės administracijos Turto ir įmonių valdymo skyrių. Iš šio skyriaus gavus informaciją, kad uždaroji akcinė bendrovė (toliau – UAB) „A“ teritorijos priežiūros paslaugas Ukmergės gyventojams teikia tik tais atvejais, kai butų ir kitų patalpų savininkai pageidauja tokias paslaugas gauti ir sudarius sutartį, būtent tokia informacija ir buvo pateikta Pareiškėjui. Kiti teisės aktai nurodyti nebuvo, nes specialistė vertino, jog esminė informacija, atsakanti į pateiktą klausimą, yra šalis siejantys sutartiniai teisiniai santykiai. Pasak J. M., ji Pareiškėjui suteikė konsultaciją du kartus: raštu (2023-05-23 Atsakymas ir žodžiu (2023 m. rugpjūčio 4 d. Pareiškėjas telefonu užsiregistravo ir tą pačią dieną atvyko į savivaldybės administraciją dėl pirminės teisinės pagalbos suteikimo). Taigi, konsultacijos žodžiu metu buvo pakomentuotas Pareiškėjui pateiktas atsakymas, papildomai suteikta visa Pareiškėją dominanti informacija, atsakyta į visus Pareiškėjo klausimus. Jokių pastabų dėl šios konsultacijos Pareiškėjas nepareiškė.

[...] kaip jau buvo pažymėta, pirminę teisinę pagalbą teikianti vyriausioji specialistė J.M., gavusi Prašymą, nuvyko į Savivaldybės Turto ir įmonių valdymo skyrių. Tiek Teisės ir personalo skyriaus vyriausioji specialistė J. M., tiek Turto ir įmonių valdymo skyriaus vedėjo pavaduotoja A. T. paaiškino, kad buvo patikrintos Pareiškėjo nurodyto Namų apmokestinimo teritorijos tvarkymo mokesčiu aplinkybės. Tai yra, A. T. telefonu paskambino UAB „A“ vadybininkui R. I., kuris priskirtas administruoti Pareiškėjo nurodytą Namą, ir gavo informaciją, jog ši įstaiga teritorijos tvarkymo paslaugas aptariamam Namui teikia pagal sudarytą sutartį.“

8.2. „2023 m. gegužės 18 d. Prašyme nebuvo keliamas klausimas, kodėl Savivaldybė neapmoka daugiabučių namų kiemų priežiūros paslaugų. Dėl šios priežasties 2023 m. gegužės 23 d. rašte Nr. (6.23E) 18-2625 ši informacija nebuvo ir negalėjo būti nurodyta.“

8.3. „VAĮ 3 straipsnio 5 punkte įtvirtintas išsamumo principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Iš 2023 m. gegužės 23 d. Atsakymo matyti, kad Pareiškėjui pateiktas atsakymas nėra motyvuotas faktinėmis aplinkybėmis, jame nėra nurodytos teisės aktų nuostatos. Administracijos vertinimu, šis raštas išsamumo principo neatitinka, tačiau manytina, kad nėra pagrindo abejoti vyriausiosios specialistės paaiškinimu, jog papildoma išsami informacija Pareiškėjui buvo suteikta žodinės konsultacijos metu.“

8.4. „Savivaldybės 2023 m. liepos 21 d. Atsakyme buvo nurodyta, kad kreipimasis pakartotinai nagrinėjamas nebus, nes dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu. Pažymėtina, kad šiame rašte nurodytos konkrečios teisės aktų nuostatos, kuriomis buvo remtasi vertinant prašymo turinį (VAĮ 11 straipsnio 3 dalies 3 punktas). Iš dienraštyje B publikuoto straipsnio „Klausia, kodėl reikia mokėti už daugiabučio teritorijos tvarkymą“ (viešai skelbiama: <...>) matyti, kad aptariamu klausimu pateikti išsamūs paaiškinimai, grindžiami teisės aktų nuostatomis. Jokių papildomų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu, Pareiškėjas nepateikė. Be kita ko, straipsnyje pateiktas ir teiginio: „daugiabučio namo teritorijos priežiūros paslauga teikiama tik tuomet, kai yra gautas daugumos namo gyventojų sutikimas“ teisinis pagrindas. Taigi, pakartotinai Savivaldybės rašte šio teiginio pagrindimas nebuvo nurodytas, nes buvo tik akcentuotas straipsnyje įvardintas teiginys, siekiant atkreipti Pareiškėjo dėmesį. Kaip jau buvo pažymėta, aptariamu raštu Pareiškėjas buvo informuotas, kad prašymas nagrinėjamas nebus, nurodant Pareiškėjui jau pateikto atsakymo šaltinį.“

8.5. Savivaldybė 2023 m. rugsėjo 27 d. raštu Nr. (6.23E)18-4763 pateikė Pareiškėjui kartotinį atsakymą į jo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą „Dėl pirminės teisinės pagalbos“ (toliau – 2023 m. rugsėjo 27 d. Atsakymas), kuriame nurodyta:

„Atsakydami į Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2023 m. rugpjūčio 29 d. raštą Nr. 4D-2023/2-829/4D-2023/1-845/3D-1804, teikiame atsakymą į Jūsų (pareiškėjo X) 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą:

Informuojame, kad Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. 7-3 buvo patvirtintos Ukmergės miesto ir kitų gyvenamųjų vietovių tvarkymo ir švaros taisyklės (toliau – Taisyklės), kurios nustato bendruosius tvarkymo, švaros ir tvarkos palaikymo reikalavimus, privalomus visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, įmonėms, neturinčioms juridinio asmens statuso, nuolat gyvenantiems arba esantiems Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje ar laikinai atvykstantiems į ją, turintiems bet kokio nekilnojamojo ar kilnojamojo turto ar jo neturintiems asmenims (Taisyklių 1 punktas). Taisyklių 8, 21 ir 73 punktais asmenys įpareigojami palaikyti tvarką, švarą ir atlikti 73 punkte išvardintą sąrašą darbų naudojamose teritorijose, kurios priskirtos daugiabučiams namams Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiuoju planu, patvirtintu Ukmergės rajono savivaldybės tarybos 2015 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. 7-72 „Dėl specialiųjų planų patvirtinimo“. Taisyklių 8 punkte įtvirtinta, kad naudojama teritorija yra ta, kuri nuosavybės, nuomos, panaudos teise ar kitu teisiniu pagrindu naudojama teritorija arba Ukmergės miesto daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialiajame plane daugiabučiui priskirtas žemės sklypas.

Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 2 straipsnio 26 punkte nustatyta, kad teritorijų planavimas – tai pagal šio ir kitų įstatymų, taip pat jų įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus vykdomas procesas, kuriuo siekiama darnaus teritorijų vystymo ir kuris apima žemės naudojimo prioritetų, aplinkosaugos, visuomenės sveikatos saugos, paveldosaugos ir kitų priemonių nustatymą, gyvenamųjų vietovių, gamybos, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros sistemų kūrimą, sąlygų gyventojų užimtumui reguliuoti ir veiklai plėtoti sudarymą, visuomenės ir privačių interesų suderinimą. Pagal Teritorijų planavimo įstatymo 2 straipsnio 26 punktą, teritorijų planavimo dokumentai – tai kompleksinio (bendrieji ir detalieji planai) ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kuriuose grafiškai ir raštu pateikiami teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemonių, teritorijų vystymo reikmių ir sąlygų sprendiniai. Teritorijų planavimo įstatymo 21 straipsnio 2 dalies 5 punkte nustatyta, kad specialiojo teritorijų planavimo uždaviniai yra nurodyti specialiąsias žemės naudojimo sąlygas. Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19 dalyje numatyta, kad teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ar savivaldybės dalių bendrųjų planų ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas yra savarankiška savivaldybės funkcija.

Teismų praktikoje yra pasisakyta, kad savivaldybės turi kompetenciją tvirtinti specialiuosius teritorijų planavimo dokumentus, o patvirtinti specialieji teritorijų planavimo dokumentai yra norminiai teisės aktai (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. lapkričio 28 d. nutartis

administracinėje byloje Nr. AS-556-960/2013; 2013 m. liepos 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-756-533/2013).

Pažymime, kad Prašyme nurodytam Namui pagal nurodytą daugiabučių gyvenamųjų namų kvartalų specialųjį planavimą yra priskirtas 4710 m² ploto sklypas. Atėmus užstatytą šio sklypo plotą, šiam namui suformuota ir priskirta 3636 m² metrų ploto sklypo dalis, kurią sudaro privažiavimas prie laiptinių, šaligatvis, automobilių stovėjimo aikštelė, bendrojo naudojimo plotas (žalia veja, želdynai), vaikų žaidimų aikštelė. Kaip jau buvo pažymėta, Taisyklių 73 punkte numatyta, jog teritorijų naudotojai ir tvarkytojai privalo jiems priklausančioje ar naudojamoje teritorijoje nuolat palaikyti tvarką, švarą ir atlikti šiuos darbus: 1) reguliariai tvarkyti ir valyti teritoriją; 2) žaliuosiuose plotuose užtikrinti savalaikį žolės nupjovimą, prižiūrint taip, kad žolė būtų ne aukštesnė kaip 50 cm; 3) vejų plotuose, sodų ir uogynų tarpueiliuose neturi būti sustabarėjusių, taip pat sėklas subrandinusių arba išbarsčiusių piktžolių (kiečių, usnių, varnalėšų, dilgėlių ir kt.); 4) valyti sniegą, užtikrinant saugų pėsčiųjų eismą ir specialiojo transporto priemonių privažiavimą prie teritorijoje esančių bendrojo naudojimo objektų; 5) susikaupusį sniegą krauti ant šaligatvio krašto ne arčiau kaip 1 m atstumu nuo medžių, apšvietimo atramų, priešgaisrinių įrenginių, lietaus nuotekų, kanalizacijos šulinių ir įvažiavimo kelių taip, kad netrukdytų transporto priemonių ir pėsčiųjų eismui; 6) tvarkymo ir valymo teritorijų atliekas tvarkyti teisės aktų nustatyta tvarka. Taigi, savivaldybė neapmoka daugiabučių namų kiemų priežiūros paslaugų, nes Taisyklių 73 punktas šią pareigą nustato gyventojams, tuo atveju, jei gyventojų naudojama teritorija priskirta daugiabučiam namui specialiuoju planu arba naudojama nuosavybės, nuomos, panaudos teise ar kitu teisiniu pagrindu (Taisyklių 8 punktas).

Be to, informuojame, kad Bendrijų įstatymo 2 straipsnio 15 punkte, be kita ko, nustatyta, kad pastato bendrojo naudojimo objektas yra bendrosios dalinės nuosavybės teise ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais daugiabučių gyvenamųjų namų ar kitos paskirties pastatų savininkų naudojamas ir (ar) valdomas žemės sklypas. CK 4.84 straipsnio 1, 8 dalyse nustatyta, kad jeigu butų ir kitų patalpų savininkai neįsteigia gyvenamojo namo butų ir kitų patalpų savininkų bendrijos arba nesudaro jungtinės veiklos sutarties, taip pat jei bendrija likviduota arba nutraukta jungtinės veiklos sutartis, skiriamas bendrojo naudojimo objektų administratorius. Bendrojo naudojimo objektų administratoriai administruoja bendrojo naudojimo objektus pagal Vyriausybės patvirtintus nuostatus.

Atkreipiame dėmesį, kad CK 4.83 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad buto ir kitų patalpų savininkas (naudotojas) neprivalo apmokėti išlaidų, dėl kurių jis nėra davęs sutikimo ir kurios nesusijusios su įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytais privalomaisiais statinių naudojimo ir priežiūros reikalavimais arba dėl kurių nėra priimtas butų ir kitų patalpų savininkų susirinkimo sprendimas šio kodekso 4.84 ir 4.85 straipsniuose nustatyta tvarka. CK 4.85 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sprendimai dėl bendrojo naudojimo objektų valdymo ir naudojimo, taip pat dėl naujų bendrojo naudojimo objektų sukūrimo ir disponavimo jais klausimų, priimami butų ir kitų patalpų savininkų balsų dauguma, jeigu įstatymuose nenustatyta kitaip. [...].

Akcentuotina, kad daugiabučių gyvenamųjų namų gyventojai turi teisę pasirinkti, kaip tvarkys gyvenamajam namui priskirtą, jų naudojamą teritoriją. Tuo tarpu UAB „A“ tokią paslaugą gyventojams gali teikti ar už ją mokesčio reikalauti tik pasirašius sutartį ar gavus daugumos namo gyventojų pritarimą (CK 4.85 straipsnio 1 dalis).

Savivaldybės pareikalavimu, UAB „A“ pateikė Namų butų savininkų pakartotinio susirinkimo 2017 m. rugpjūčio 30 d. protokolą, iš kurio matyti, kad buvo svarstytas klausimas dėl teritorijos priežiūros ir balsų dauguma (pritarta - 22, nepritarta - 3) nuspręsta, kad Namų teritoriją tvarkys UAB „A“. Atkreiptinas dėmesys, kad Jūs (Pareiškėjas) pritarėte, kad teritoriją tvarkytų UAB „A“ ir protokole pasirašėte.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos įstatymai

9.1. *Viešojo administravimo įstatymo* (toliau – VAĮ):

3 *straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]“.

11 *straipsnis* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...] 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatyta specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: [...] 3) paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; [...]. 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų būti perduotas nagrinėti pagal kompetenciją prašymas ar skundas, viešojo administravimo subjektas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui, paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

9.2. Vietos savivaldos įstatymo:

6 *straipsnis* – „Savarankiškosios (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos)) savivaldybių funkcijos: [...] 36) [...] švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas; [...]“

7 *straipsnis* – „Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos yra: [...] 9) savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo patikėjimo teise; [...]“

15 *straipsnis* – „2. Išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija: [...] 20) sprendimų dėl savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo patikėjimo teise priėmimas; [...]“

9.3. *Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (Įstatymas). 15 straipsnis* – „1. Asmenys, norintys gauti pirminę teisinę pagalbą, turi teisę kreiptis į savivaldybės vykdomąją instituciją pagal savo deklaruotą gyvenamąją vietą [...]. 2. Pirminė teisinė pagalba turi būti suteikta iš karto, kai asmuo kreipiasi į savivaldybės vykdomąją instituciją. Jeigu nėra galimybės iš karto suteikti pirminę teisinę pagalbą, pareiškėjui pranešama apie priėmimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 darbo dienos nuo kreipimosi dienos.“

9.4. *Seimo kontrolierių įstatymo (toliau – SKĮ) 22 straipsnio 3 dalis* – „Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

10. Kiti teisės aktai

10.1. *Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (Prašymų nagrinėjimo taisyklės):*

35 *punktas* – „Prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją“.

36 *punktas* – „Jei priimant ar priėmus asmens prašymą ar skundą, adresuotą vienai institucijai, paaiškėja, kad prašyme ar skunde nurodyti klausimai yra priskirtini ir kitų institucijų

kompetencijai, prašymą ar skundą gavusi institucija ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo institucijoje dienos persiunčia jo kopiją kitoms institucijoms nagrinėti pagal jų kompetenciją [...].“

45 punktas – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: [...] 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma VAĮ 13 straipsnyje nustatyta tvarka. 45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma“.

10.2. *Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 851 patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nuostatų 8 punktas* – „Teisingumo ministerija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų, atlieka šias funkcijas: 8.1. rengia nacionalinės teisinės sistemos plėtros, civilinės teisės, civilinio proceso, baudžiamosios teisės, baudžiamojo proceso, suėmimo, bausmių ir probacijos vykdymo, administracinės teisės, administracinių nusižengimų teisenos, administracinių bylų teisenos, kovos su korupcija, teisinių paslaugų, antstolių funkcionavimo, notariato, teismo ekspertizės, civilinės būklės aktų registravimo, pramoninės nuosavybės apsaugos, vartotojų teisių apsaugos, asmens duomenų apsaugos, rinkimų organizavimo ir vykdymo, politinių organizacijų, [...] sričių įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų projektus, derina registruojamą reguliuojančių įstatymų projektus; [...] 8.4. pagal kompetenciją perkelia į nacionalinę teisę Europos Sąjungos teisę (*acquis communautaire*), ją įgyvendina ir vykdo kitus Lietuvos narystės Europos Sąjungoje įsipareigojimus; [...]“.

10.3. *Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų 7 punktas* – „Aplinkos ministerijos veiklos tikslai: [...] 7.3. formuoti valstybės politiką teritorijų planavimo ir priežiūros, teritorinės sanglaudos, urbanistikos ir architektūros, statybos ir jos priežiūros, gyvenamųjų pastatų valdymo, priežiūros ir atnaujinimo (modernizavimo) srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šios politikos įgyvendinimą; [...] 7.5. formuoti valstybės politiką žemės tvarkymo: žemės reformos, žemėtvarkos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės srityse, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šios politikos įgyvendinimą; [...]“.

Tyrimui reikšminga teismų praktika

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) praktika

2016 m. vasario 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1150-520/2016 – „[...] atsakovas savo kompetencijos ribose įvykdė pareigą ir pateikė pareiškėjui tinkamą atsakymą, o tai, kad pareiškėjo netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatų. [...]“.

2023 m. spalio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-603-502/2023 – „50. Primintina, kad LVAT, aiškindamas iki 2020 m. lapkričio 1 d. galiojusios VAĮ redakcijos 8 straipsnio 1 dalies (kuri iš esmės atitinka nagrinėjamos administracinės bylos kontekste aktualios VAĮ redakcijos, galiojančios nuo 2020 m. lapkričio 1 d., 10 straipsnio 5 dalies 5–6 punktus) nuostatas, yra ne kartą pažymėjęs, jog tinkamas motyvavimas apima ne tik tinkamą teisinio pagrindo nurodymą ir taikymą, bet ir reikalavimą priimame teisės akte nurodyti pagrindinius faktus. Administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas paprastai turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, kad būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar tai darant tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo (žr., pvz., LVAT 2013 m. lapkričio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A502-2124/2013, 2014 m. gruodžio 18 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A822-1440/2014). [...]. 51. LVAT taip pat yra išaiškinęs, kad, kai nėra pagrindo individualų administracinį aktą pripažinti visiškai nemotyvuotu, kiekvienu konkrečiu atveju, sprendamas dėl tokio akto atitikties pastarosios įstatymo nuostatos reikalavimams, teismas privalo ad hoc (tik šiuo

atveju) įvertinti, ar nustatyti turinio (teisinio ir faktinio pagrindimo, motyvacijos) trūkumai yra esminiai, sukliudę šio individualaus administracinio akto adresatams suprasti visuomeninių santykių esmę ir turinį, identifikuoti jų teisių, pareigų bei teisėtų interesų pasikeitimą, šio pasikeitimo pagrindus ir apimtį, tinkamai įgyvendinti šiuo aktu suteiktas teises ar (ir) įvykdyti nustatytas pareigas bei įstatymų nustatyta tvarka efektyviai realizuoti teisę į (galbūt) pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybą. Šis vertinimas turi būti atliekamas individualaus administracinio akto adresato požiūriu, t. y. būtent to, kuris turi teisę žinoti ir suprasti, dėl kokios priežasties ir kuo remiantis priimtas konkretus sprendimas, be kita ko, atsižvelgiant ir į pastarajam asmeniui žinomas aplinkybes, lėmusias minėtą sprendimą (žr., pvz., LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2011 m. birželio 27 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A556-336/2011, LVAT 2022 m. birželio 29 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eA-2530-602/2022). VAĮ 8 straipsnio 1 dalies reikalavimų nepaisymas ir konkrečių teisės normų nesusiejimas su objektyviais duomenimis (faktais) pripažintinas esminiu trūkumu, kai toks pažeidimas ne tik paneigia asmens teisę žinoti teisei priešingos veikos ribas, riboja teises į teisminę gynybą, bet ir ginčui persikėlus į teismą atima galimybę pastarajam suprasti bei apsibrėžti bylos nagrinėjimo apimtį, o kartu visapusiškai bei objektyviai išnagrinėti ginčą (žr., pvz., LVAT 2012 m. rugsėjo 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A756-2359/2012; 2022 m. sausio 5 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. eA-4-502/2022 ir kt.).“

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos išskiriant šias dalis:

- 12.1. dėl Teisingumo ministerijos pareigūnų veiklos (neveikimo);
- 12.2. dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiklos (neveikimo);
- 12.3. dėl Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo).

Dėl Teisingumo ministerijos pareigūnų veiklos (neveikimo)

13. Apibendrinus Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodytas aplinkybes (pažymos 2 punktas), konstatuotina, jog jis skundžiasi netinkamu Teisingumo ministerijos 2023 m. birželio 7 d. Atsakymu į jo kreipimąsi, t. y. jo 2023 m. birželio 6 d. Prašymo persiuntimu Aplinkos ministerijai.

14. Apibendrinus pažymos 9–10 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą, konstatuotina, kad, pagal Teisingumo ministerijos nuostatus (pažymos 10.2 papunktis), jos funkcijos nėra susijusios su daugiabučių namų teritorijų, naudojamų žemės sklypų priežiūros tvarkos nustatymu ir pan. Pirmiau nurodyti klausimai, pagal Aplinkos ministerijos nuostatus (pažymos 10.3 papunktis), yra susiję su Aplinkos ministerijos kompetencija. Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu (pažymos 9.2 papunktis), savivaldybėms priskirta valstybinė funkcija savivaldybei priskirtos valstybinės žemės valdymas, naudojimas ir disponavimas ja patikėjimo teise bei savarankiškoji funkcija – švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas. Be to, išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija yra sprendimų dėl savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo patikėjimo teise priėmimas. Taigi, Pareiškėjo 2023 m. birželio 6 d. Prašyme keliami klausimai taip pat yra susiję su Savivaldybės kompetencija.

Pagal VAĮ (pažymos 9.1 papunktis), Prašymų nagrinėjimo taisyklės (pažymos 10.1 papunktis), Teisingumo ministerija savo veikloje turi laikytis įstatymo viršenybės, išsamumo ir kitų viešojo administravimo principų reikalavimų (Pareiškėjo 2023 m. birželio 6 d. Prašymą turėjo nagrinėti pagal kompetenciją, prašymo turinį, į jį atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydama visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas) arba VAĮ nustatyta tvarka 2023 m. birželio 6 d. Prašymą persiųsti kitai kompetentingai nagrinėti

prašymą viešojo administravimo institucijai ir nurodyti faktines aplinkybes, dėl kurių persiunčiamas prašymas, ir kokia konkrečia teisės akto nuostata vadovaujantis tai atliekama.

15. Seimo kontrolierės, tyrimo pradžioje įvertinusios Pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, prašymų nagrinėjimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, kreipėsi į Teisingumo ministeriją prašydamos motyvuotai paaiškinti, kodėl 2023 m. birželio 7 d. Atsakymo teiginys „Jūsų kreipimasis pagal kompetenciją persiunčiamas Aplinkos ministerijai“ nėra motyvuotas teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančiomis asmenų prašymų persiuntimo kitai viešojo administravimo institucijai tvarką, bei kokių veiksmų Teisingumo ministerija ketina imtis, kad ateityje atsakymai asmenims dėl jų prašymo, skundo persiuntimo būtų pakankamai motyvuoti, nurodant ir VAĮ nuostatas, ir kt. (pažymos 5.1 papunktis).

Pažymėtina, kad Teisingumo ministerija, nurodydama, kad teikia atsakymą į Seimo kontrolierių prašymą „vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsniu, nustatančiu Seimo kontrolieriaus teises bei 20 straipsniu, reglamentuojančiu Seimo kontrolierių reikalavimų privalomumą“, kartu nepateikė atsakymų į Seimo kontrolierių iškeltus klausimus, t. y. nepaaiškino, kodėl 2023 m. birželio 7 d. Atsakymo teiginys „Jūsų kreipimasis pagal kompetenciją persiunčiamas Aplinkos ministerijai“ nėra motyvuotas teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančiomis asmenų prašymų persiuntimo kitai viešojo administravimo institucijai tvarką, neinformavo, kokių veiksmų Teisingumo ministerija ketina imtis, kad ateityje atsakymai asmenims dėl jų prašymo, skundo persiuntimo būtų pakankamai motyvuoti, nurodant ir VAĮ nuostatas.

16. Apibendrinus šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–6 punktai), konstatuotina, kad nagrinėjamu atveju Teisingumo ministerija pagrįstai, vadovaudamasi įstatymo viršenybės principu, Pareiškėjo 2023 m. birželio 6 d. Prašymą persiuntė nagrinėti Aplinkos ministerijai, tačiau nepagrįstai jo nepersiuntė ir Savivaldybei, nepagrįstai prašymo persiuntimo kitai viešojo administravimo institucijai nemotyvavo VAĮ 11 straipsnio 4 dalies reikalavimais, t. y. šiuo atveju nesilaikė įstatymo viršenybės ir išsamumo principo reikalavimų (pažymos 4.4 papunktis).

17. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas, konstatuotina, kad ši Pareiškėjo skundo dalis pripažintina pagrįsta.

Dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiklos (neveikimo)

18. Apibendrinus Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodytas aplinkybes (pažymos 2 punktas, 4.5 papunktis), konstatuotina, jog jis skundžiasi netinkamu Aplinkos ministerijos 2023 m. birželio 14 d. Atsakymu, taip pat tuo, kad jo prašymas (Teisingumo ministerijos persiustas Aplinkos ministerijai) persiustas Savivaldybei.

19. Apibendrinus pažymos 9–11 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, konstatuotina, kad, pagal Aplinkos ministerijos nuostatus (pažymos 10.3 papunktis), šios ministerijos kompetencijai priskirta formuoti valstybės politiką teritorijų planavimo ir priežiūros, gyvenamųjų pastatų valdymo, priežiūros, žemės tvarkymo srityse.

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu (pažymos 9.2 papunktis), savivaldybėms priskirta valstybinė funkcija savivaldybei priskirtos valstybinės žemės valdymas, naudojimas ir disponavimas ja patikėjimo teise bei savarankiškoji funkcija – švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas. Be to, išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija yra sprendimų dėl savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo patikėjimo teise priėmimas. Taigi, Pareiškėjo 2023 m. birželio 6 d. Prašyme keliami klausimai yra susiję ir su Savivaldybės kompetencija.

Pagal VAĮ (pažymos 9.1 papunktis), Prašymų nagrinėjimo taisyklės (pažymos 10.1 papunktis), Aplinkos ministerija savo veikloje turi laikytis įstatymo viršenybės, išsamumo ir kitų viešojo administravimo principų reikalavimų (Pareiškėjo prašymą turėjo nagrinėti pagal

kompetenciją, prašymo turinį, į jį atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydama visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas) ir / arba VAĮ nustatyta tvarka prašymą (jo dalį) persiųsti kitai kompetentingai nagrinėti prašymą viešojo administravimo institucijai ir nurodyti faktines aplinkybes, dėl kurių persiunčiamas prašymas, ir kokia konkrečia teisės akto nuostata vadovaujantis tai atliekama.

Remiantis šiam tyrimui aktualia teismų praktika (pažymos 11 punktą), administracinio sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas, Vertinant, ar nustatyti turinio (teisinio ir faktinio pagrindimo, motyvacijos) trūkumai yra esminiai, būtina įvertinti, ar motyvacijos trūkumai sukliudė Pareiškėjui suprasti visuomeninių santykių esmę ir turinį.

20. Apibendrinus šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes (pažymos 1–7 punktai), pagrįstai, vadovaudamasi įstatymo viršenybės principu, Pareiškėjo prašymą (persiūtą Teisingumo ministerijos) persiuntė nagrinėti Savivaldybei, prašymo persiuntimą kitai viešojo administravimo institucijai motyvavo VAĮ 11 straipsnio 4 dalies reikalavimais (pažymos 7.2 papunktis), tačiau neatskleidė šios teisės normos esmės, nemotyvavo faktinėmis aplinkybėmis (žinant, kad Pareiškėjas jau buvo kreipęsis į Savivaldybę ir aiškaus atsakymo negavo).

Įvertinus 2023 m. birželio 14 d. Atsakymo turinį, konstatuotina, kad nagrinėjamu atveju Aplinkos ministerija pagal kompetenciją pateikė Pareiškėjui bendrą informaciją dėl daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų valdymo (apie daugiabučių namų savininkų prievolę apmokėti išlaidas namui išlaikyti ir išsaugoti, bendrojo naudojimo objektų valdymą, apie savivaldybės funkcijas, susijusias su turto valdymu ir kt.), tačiau neidentifikavo Pareiškėjo klausimo esmės, tikrosios problemos, neišnagrinėjo prašymo pagal jo turinį, neatskleidė Pareiškėjui rūpimų visuomeninių santykių esmės, t. y., nepaaiškino apie išlaidų už kiemo (žemės) tvarkymą priskyrimą būtent daugiabučių namų savininkams, kai žemės savininkas, patikėtinis yra ne jie, o savivaldybė (būtent dėl to Pareiškėjas ir kreipėsi į Teisingumo ministeriją). Aplinkos ministerija atsakyme Pareiškėjui, pavyzdžiui, nepaaiškino daugiabučio namo bendrojo naudojimo objektų administratoriaus pareigos prižiūrėti, tvarkyti bendrojo naudojimo objektus, kad žemės sklypas daugiabučiui namui gali būti priskiriamas ir savivaldybės tvirtinamu teritorijų planavimo dokumentu, nustatomos teritorijų / žemės sklypų priežiūros taisyklės ir kt.

21. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas, konstatuotina, kad 2023 m. birželio 14 d. Atsakymo turinys neatitinka išsamumo principo reikalavimų, todėl ši Pareiškėjo skundo dalis pripažintina pagrįsta.

Dėl Savivaldybės pareigūnų veiklos (neveikimo)

22. Apibendrinus Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodytas aplinkybes (pažymos 2 punktas, 4.2 ir 4.5 papunkčiai), konstatuotina, jog jis skundžiasi netinkamu Savivaldybės 2023 m. gegužės 23 d. Atsakymu (į Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą), 2023 m. liepos 21 d. Atsakymu (į prašymą, persiūtą Aplinkos ministerijos).

23. Apibendrinus pažymos 9–11 punktuose nurodytą teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, konstatuotina, kad, pagal Vietos savivaldos įstatymą (pažymos 9.2 papunktis), savivaldybėms priskirta valstybinė funkcija savivaldybei priskirtos valstybinės žemės valdymas, naudojimas ir disponavimas ja patikėjimo teise bei savarankiškoji funkcija – švaros ir tvarkos viešosiose vietose užtikrinimas. Taigi, Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašyme keliami klausimai yra priskirtini Savivaldybės kompetencijai.

Pagal Įstatymą, pirminė teisinė pagalba turi būti suteikta iš karto, kai asmuo kreipiasi į savivaldybės vykdomąją instituciją (jeigu nėra galimybės iš karto suteikti pirminę teisinę pagalbą,

pareiškėjui pranešama apie priėmimo laiką, kuris turi būti ne vėlesnis kaip 5 darbo dienos nuo kreipimosi dienos; pažymos 9.3 papunktis).

Pagal VAĮ (pažymos 9.1 papunktis), Prašymų nagrinėjimo taisyklės (pažymos 10.1 papunktis), Savivaldybė savo veikloje turi laikytis įstatymo viršenybės, išsamumo ir kitų viešojo administravimo principų reikalavimų (Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą turėjo nagrinėti pagal kompetenciją, prašymo turinį, į jį atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas). Aplinkos ministerijos persiūstas Pareiškėjo prašymas turėjo būti nagrinėjamas ta pačia tvarka arba, nustačius, kad į šį prašymą jau buvo tinkamai atsakyta, jis galėjo būti pakartotinai nenagrinėjamas.

Remiantis teismų praktika (pažymos 11 punktas), tuo atveju Savivaldybė pagal savo kompetenciją įvykdė pareigą ir pateikė Pareiškėjui tinkamą atsakymą, tai, kad Pareiškėjo galimai netenkina skundžiamame atsakyme išdėstytos faktinės aplinkybės ir argumentai, nėra pagrindas pripažinti, jog pats atsakymas yra nemotyvuotas ir neteisėtas bei neatitinkantis VAĮ įstatymo nuostatų.

Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymu, skundo tyrimas nutraukiamas, jei tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia (pažymos 9.4 papunktis).

24. Seimo kontrolierės, tyrimo pradžioje įvertinusios Pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes, prašymų nagrinėjimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, kreipėsi į Savivaldybę, sudarydamos sąlygas ištaisyti Savivaldybės atsakymų Pareiškėjui trūkumus ir siūlydamos tinkamai išnagrinėti Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą, pateikti jam išsamumo principo reikalavimus atitinkantį Savivaldybės atsakymą, atsižvelgus į tai, kad 2023 m. gegužės 23 d. Atsakyme nėra atsakymo į Pareiškėjo 2023 m. gegužės 18 d. Prašymą, t. y. nėra nurodyti teisės aktai ir jų punktai, „kuriais remiantis mūsų rajone reikalaujama iš daugiabučių gyventojų susimokėti už kiemo priežiūrą, t. y. išsklaidyti mūsų abejones dėl minėtų mokėjimų teisėtumo“, kad turėjo būti patikrintos konkrečios Namų kiemo priežiūros apmokestinimo aplinkybės ir kt. (pažymos 5.3 papunktis).

Pažymėtina, kad Savivaldybė šio tyrimo metu pateikė Pareiškėjui išsamumo principo reikalavimus atitinkantį papildomą 2023 m. rugsėjo 27 d. Atsakymą (pažymos 8.5 papunktis), ištaisydama ankstesnių jos atsakymų Pareiškėjui trūkumus.

25. Apibendrinus pirmiau pateiktas išvadas, konstatuotina, kad šios Pareiškėjo skundo dalies tyrimas yra nutrauktinas, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo nuostata, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jei tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia.

26. Kartu Seimo kontrolierė atkreipia Savivaldybės pareigūnų dėmesį į tai, kad:

26.1. pirminė teisinė pagalba Pareiškėjui 2023 m. gegužės 23 d. Atsakymu buvo suteikta netinkamai, nesilaikant Įstatymo ir VAĮ reikalavimų, nebuvo nurodyti teisės aktai, kuriais grindžiami minėto atsakymo teiginiai (tai pripažino ir Savivaldybė; pažymos 4.2 ir 8.3 papunkčiai);

26.2. nepagrįstai iš Aplinkos ministerijos persiūstas Pareiškėjo prašymas nebuvo nagrinėjamas (pažymos 4.5 papunktis), nes Savivaldybės ankstesnis – 2023 m. gegužės 23 d. Atsakymas neatitiko teisės aktų reikalavimų ir jo trūkumai turėjo būti ištaisyti, kartotinai nagrinėjant Pareiškėjo prašymą. Savivaldybės šio tyrimo metu pateikti paaiškinimai, kad dienraštyje „B“ aptariamam klausimui buvo pateikti išsamūs paaiškinimai, grindžiami teisės aktų nuostatomis, „Taigi, pakartotinai Savivaldybės rašte šio teiginio [„daugiabučio namo teritorijos priežiūros paslauga teikiama tik tuomet, kai yra gautas daugumos namo gyventojų sutikimas“] pagrindimas nebuvo nurodytas“ (pažymos 8.4 papunktis), vertintini kritiškai. Pažymėtina, kad teisės aktai, reglamentuojantys prašymų, skundų nagrinėjimo tvarką, nenumato atsakymų asmenims per spaudą pateikimo galimybių. Vadovaujantis išsamumo principo reikalavimais, teisės aktų

nuostatos, pagrindžiančios Savivaldybės teiginius, turėjo būti nurodytos Savivaldybės atsakymuose Pareiškėjui.

SEIMO KONTROLIERIŲ SPRENDIMAI

27. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X skundo dalį dėl Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįsta.

28. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X skundo dalį dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) pripažinti pagrįsta.

29. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 3 dalimi, nusprendžia X skundo dalies dėl Ukmergės rajono savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIŲ REKOMENDACIJOS

30. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierės rekomenduoja:

30.1. *teisingumo ministrui* – informuoti, kokių priemonių Teisingumo ministerija ketina imtis, kad ateityje atsakymai asmenims dėl jų prašymo, skundo persiuntimo būtų pakankamai motyvuoti, nurodant ir VAĮ nuostatas;

30.2. *aplinkos ministrui* – informuoti, kokių priemonių Aplinkos ministerija ketina imtis, kad ateityje atsakymai asmenims dėl jų prašymo, skundo nagrinėjimo, persiuntimo būtų pakankamai motyvuoti teisės aktų nuostatomis, faktinėmis aplinkybėmis, atitiktų išsamumo principo reikalavimus;

30.3. *Ukmergės rajono savivaldybės administracijos direktoriui* – informuoti, kokių priemonių Savivaldybė ketina imtis, kad ateityje pirminė teisinė pagalba asmenims būtų suteikiama iš karto, atsakymai asmenims būtų pakankamai motyvuoti, nurodant įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas.

Apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašoma pranešti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka, t. y. ne vėliau kaip per 30 dienų nuo rekomendacijų gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė

Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė